Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 1.25 Din.

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Uredništvo je v Mariboru, Ruška cesta 5, poštni predal 22. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22. Ljubljana VII, Zadružni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socijalne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 86. Sobota 27. oktobra 1928. Leto III.

Za enotnost in neodvisnost Socialistične stranke Jugoslavije!

Pokrajinsko načelstvo SSJ za Slovenijo in strankina opozicija.

Vsem organizacijam in zaupnikom!

Strankina opozicija, ki jo vodita ss. Korać in Divac in ki je do strankinega kongresa dne 14.—16. aprila t. l. v Beogradu stala na vodstvu stranke, dočim je na kongresu ostala v manjšini, je kljub svoji izjavi, da hoče kot opozicija ostati strogo v okviru strankinega statuta in programa, po kongresu začela z odprtim bojem legalno izvoljenemu strankinemu Izvrševalnemu odboru, zlasti preko svojega glasila »Pravo Naroda«, delati težkoče.

Odnošaji med opozicijo in strankinim Izvrševalnim odborom so se zaostrili po umorstvu v Narodni skupščini, ko je I. O. in potem tudi Glavni strankin odbor sicer z vso ostrostjo obsodil storjeni zločin, obenem pa izjavil, da krvavo razračunavanje med meščanskimi strankami ne more biti povod za to, da bi stranka kakorkoli spremenila svojo politiko in zadržanje proti meščanskim strankam, bile one na vladi ali v opoziciji, in da mora kakor doslej, v smislu sklepov strankinih kongresov, tudi zanaprej varovati svojo popolno neodvisnost od meščanskih strank in svobodo akcije.

V znak protesta radi izvršenega umorstva je Pokrajinsko načelstvo SSJ za Slovenijo na svoji seji v Celju sklenilo predlagati I. O., da naj socijalistični poslanec zapusti skupščino, **dokler Vukičevićeva vlada ne poda ostavke** in s tem vsaj formalno prizna svojo krivdo in da neko zadoščenje. Ta sklep je odobril strankin Glavni odbor na svoji seji v Beogradu.

Temu nasproti je opozicija, ki so se ji v tem trenutku odkrito pridružili tudi predstavniki strankinih forumov na Hrvatskem, zavzela stališče, da bi moral socijalistični poslanec Narodno skupščino sploh zapustiti in slediti Kmečko-demokratski koaliciji, ki je napravila eksodus. Opozicija je nadalje zahtevala, da naj bi stranka navezala stike s KDK ter **forsirala sestavo volilne vlade,** v kateri bi bilo zastopani poleg KDK tudi srbski zemljoradniki in socijalisti. Pri volitvah pa naj bi stranka nastopala **skupno** s srbskimi zemljoradniki in KDK.

Predstavnik opozicije, s. Divac, pa je šel še korak dalje in je **brez vednosti strankinega vodstva in v nasprotju z oficijelnimi sklepi strankinih forumov** navezal razgovore s predsednikom zemljoradniškega kluba Joco Jovanovićem in s Svetozarjem Pribičevićem. Po Pribičevićevem naročilu je celo skušal posredovati med KDK in zemljoradniki.

Kljub vsem težkim pogreškam in izzivanju s strani strankine opozicije se je I. O. trudil, da bi dosegel pomirjenje. V to svrho je predlagal opoziciji, da naj bi o vseh spornih vprašanjih razpravljal izredni strankin kongres. Ta predlog pa je opozicija zavrnila in sklicanje izrednega kongresa, kakor tudi udeležbo na njem odklonila.

Dne 30. septembra je opozicija obdržala sestanek v Zemunu, in se je pri tej priliki konstituirala kot socijalno-demokratični akcijski odbor, ki je sklenil, ponuditi zvezo vsem opozicijonalnim meščanskim strankam, medtem ko je pozval vse svoje pristaše, organizacije in forume, da **prekinejo vse vezi z I. O.** in s tem seveda tudi s Socijalistično stranko Jugoslavije, ker je I. O. od zasedanja kongresa, na katerem je bil izvoljen, pa do drugega kongresa, najvišji strankin forum.

Na kratko rečeno: **Strankina opozicija zahteva koalicijo z meščanskimi strankami,** ki stoje danes v opoziciji, ki pa se, dokler so bile na vladi, niso niti najmanj razlikovale od današnjega reakcijonarnega režima, ki so prav tako preganjale in zatirale proletarijat, kakor to dela vlada dr. Korošca, in ki so pomagale ustvariti režim nasilja in korupcije. Strankina opozicija je za vladno in volilno koalicijo s temi meščanskimi strankami.

I. O. je za popolno neodvisnost stranke od vseh meščanskih strank, za samostojno politiko stranke, v smislu strankinega programa, proti vsem zvezam z meščanskimi strankami pri volitvah in proti sodelovanju z njimi v vladi, proti tkzv. ministerijalizmu in oportunizmu, ki je socijalističnemu delavskemu gibanju v naši državi neizmerno škodil.

Ako bi se stranka odločila za politiko strankine opozicije, bi postala navaden privesek meščanskih strank, ker je številčno preslaba, da bi v koaliciji z njimi mogla uveljaviti kakršnekoli zahteve delavskega razreda, nasprotno pa bi morala nositi vso odgovornost za vse početje meščanskih strank, s katerimi bi sklenila zvezo. V koaliciji z meščanskimi strankami bi te poslednje SSJ izigrale in diskreditirale v očeh socijalističnega proletarijata, ki se v zadnjih letih po prestanem razkolu, razočaran nad neplodnim in delavskemu vprašanju škodljivemu delovanju komunistov, ponovno vrača v svojo matico. O koaliciji z meščanskimi strankami more biti govora takrat, ko meščanske stranke v mirni fazi razvoja ne morejo več vladati brez proletarijata in proti njemu, proletarijat sam pa še nima večine niti one moči, da bi sam prevzel oblast v svoje roke.

Koalicija z meščanskimi strankami v sedanji situaciji bi pomenila za SSJ samomor.

SSJ se mora z vso odločnostjo boriti proti vladi, ne da bi za to hodila z meščansko opozicijo. Ona mora prečanski in srbijanski fronti meščanskih strank postaviti nasproti **fronto socijalističnega proletarijata.**

To stališče I. O. je enodušno sprejela oblastna konferenca strankinih organizacij v Bački in strankine organizacije v Bosni in v Srbiji. Posebno značilno je dejstvo, da so baš organizacije v Bački, kjer je s. Divac pri vsakih volitvah kandidiral, skoro enodušno odklonile stališče strankine opozicije in odobrile zaključke I. O.

Naš socijalistični poslanec in edini proletarski zastopnik v N. S., se je doslej strogo držal ne samo celjskih sklepov strankinega Pokrajinskega načelstva za Slovenijo, ampak tudi vseh drugih sklepov strankinih forumov in je vestno vršil svoje dolžnosti ter so mu isti ponovno izrekli svoje zaupanje.

Kakor je zgoraj povedano, ni noben strankin forum sklenil, da mora strankin poslanec zapustiti Narodno skupščino, pač pa je bilo zaključeno, da izostane dotlej, dokler vlada Vukičevića ne odstopi; to se je pa zgodilo, še preden se je Narodna skupščina ponovno sestala.

(Ni treba torej še posebej povdariti, da so vesti meščanskih listov o njegovi izključitvi iz stranke popolnoma izmišljene, kakor je tudi celo poročilo o dogodkih v stranki tendencijozno sestavljeno.)

Stranka smatra, da je parlamentarizem samo eno izmed sredstev v boju delavskega razreda za socijalizem; parlament je le javna tribuna, kjer nastopajo socijalistični poslanci kot govorniki delavskega razreda, Ako bi nanesle prilike, da bi stranka bila prisiljena odpoklicati svojega zastopnika iz Narodne skupščine, potem bi tudi v tem slučaju to ne pomenilo, da se kakorkoli solidarizira z abstinenčno politiko meščanske opozicije, ampak bi to storila iz povsem drugih razlogov, in bi hodila svoja pota.

V sporu med opozicijo in I. O., v kolikor se ta opozicija danes sploh še smatra za del SSJ, so strankine organizacije v Sloveniji **enodušno na strani I. O. pripravljene, da z vsemi silami branijo in očuvajo enotnost SSJ in socijalističnega delavskega gibanja.**

V prepričanju, da bo SSJ z lahkoto premagala vse notranje trzavice in ostala trdna in enotna, vselej na braniku in v boju za pravice delavskega razreda, poziva Pokrajinsko načelstvo SSJ za Slovenijo vse strankine organizacije v Sloveniji:

Na delo za Socijalistično stranko Jugoslavije in socijalizem!

Pokrajinsko načelstvo SSJ za Slovenijo.

Intervencije poslanca s. Petejana.

Za rudarje.

Takoj, ko je bila imenovana vlada dr. Korošca, je s. **Petejan** interveniral pri ministru za šume in rude g. **Peri Markoviću,** ter ga opozoril na pravilnik za zavarovanje rudarjev, kateri že mesece leži v miznici g. ministra, kamor ga je položil prejšnji minister g. Mijović.

G. minister Marković je s. Petejanu izjavil, da bo čimprej pravilnik pregledal in napravil vse potrebno, da bo novi pravilnik zagledal beli dan. —

Začetkom tega meseca je s. Petejan v zadevi ponovno interveniral pri istem ministru, ki mu je sporočil, da je pravilnik pregledal in da ga bo predložil ministrskemu svetu na mišljenje.

Pretekli teden je s. Petejan ponovno interveniral, in topot mu je g. minister sporočil, da je pravilnik že predložil ministrskemu svetu in da čaka, da ga bo isti sprejel. Pri tej priliki je s. Petejan opoziril ministra, da bo tudi novi pravilnik mrtvorojeno dete, kakor je bil Žerjavov, ako se takoj ne preskrbi in zagotovi finančno stran, in to z valorizacijo predvojnega imetja rudarskega zavarovanja. Za to je predlagal, da naj minister že v letošnji proračun stavi gotovo vsoto v ta namen.

Pravilnik je torej pri ministrskem svetu. Dolžnost rudarjev je, da budno pazijo, da se bo pravilnik čimprej odobril in da bo odgovarjal svojemu namenu.

Za železničarje.

Generalna direkcija je pred mesecem izdala okrožnico, s katero se je ukinilo vsak dopust železniškemu prometnemu osobju. Ker je ta naredba zadela predvsem nižji personal, ki je nastop svojega dopusta odlagal za jesen, da si pospravi svoje poljske pridelke in opravi svoja nujna zasebna opravila, je s. **Petejan** interveniral pri Generalni direkciji, da naj se ta odredba prekliče, oziroma spremeni v toliko, da se oblastnim direkcijam pusti možnost, da v svojem delokrogu dovolijo osobju pripadajoči dopust.

G. generalni direktor je ob navzočnosti s. Petejana dal nalog tozadevnemu načelniku, da izda oblastnim direkcijam tozadevna navodila, da smejo po potrebi dovoljevati opravičene dopuste.

Pri istem ministrstvu je s. Petejan interveniral radi regulacije plač delavcem v smislu prošnje obratnih zaupnikov, kakor tudi radi električne razsvetljave v mariborski koloniji.

Pri ministru za poljedelstvo in vode je interveniral, da se izplača delavcem, zaposlenim pri regulaciji **Mure,** zaostali zaslužek za mesec maj t. l.

Oblastni zbor SSJ za mariborsko oblast.

Na temelju štatuta SSJ čl. 11 sklicujemo za dne 11. novembra 1928 v Maribor

OBLASTNI ZBOR

s sledečim dnevnim redom :

1. Konstituiranje zbora.
2. Poročilo oblastnega tajništva.
3. Politični položaj v državi in taktika stranke.
4. Strankina organizacija in tisk.
5. Volitev oblastnega odbora in članov glavne strankine uprave.
6. Razno.

Glasom čl. 12 štatuta SSJ imajo pravico in dolžnost prisostvovanja oblastnemu zboru:

a) Delegati krajevnih organizacij, izvoljeni na krajevnih zborih. Organizacije do 30 članov imajo pravico do enega delegata in na vsakih nadalnjih 30 po enega. Ostanek od 10 članov ima pravico do enega delegata. Število članov se določi na podlagi števila prispevkov, katere je krajevna organizacija v zadnjih treh mesecih pred sklicanjem oblastnega zbora odračunala oblastni organizaciji.

c) Člani oblastnega načelstva in kontrole.

c) Narodni in oblastni poslanci, izvoljeni v oblasti.

č) Eden zastopnik izvrševalnega odbora SSJ in strankinega tiska v oblasti.

d) Po eden zastopnik socijalistične mladinske in ženske organizacije v oblasti.

Delegati pod c imajo pravico do govora, nimajo pa pravice do glasovanja v točkah, ki se tičejo njihovega delovanja.

Oblastni zbor se prične točno ob pol 9. uri.

Vse krajevne organizacije morajo svoje delegate, kakor tudi predloge sporočati strankinem tajništvu v zmislu navodil tozadevnih vabil.

Oblastno načelstvo SSJ za mariborsko oblast.

Palmerstnone, duble, velure, pletenine, krzna sploh vse **zimske oblačilne predmete** kupite najceneje pri tvrdki

L. Ornik, Maribor

Koroška cesta **9** tudi na obroke

Propast habsburške monarhije.

Ob prvi desetletnici.

Te dni poteka deset let, odkar je propadla habsburška monarhija.

Habsburška rodbina je doma iz Aargaua v Švici. Habsburški grofi so z gradu Habsburg gospodovali nad švicarskimi kmeti. V drugi polovici trinajstega stoletja se mogočni nemški volilni knezi niso mogli zediniti, koga bi volili za nemškega cesarja, pa so se končno odločili za grofa Rudolfa Habsburškega, ki je tako postal nemški cesar.

Od takrat pa do početka devetnajstega stoletja je pripadala čast nemškega cesarja članom habsburške rodbine. Takrat se je avstrijski cesar formalno odpovedal naslovu nemški cesar.

Glavna lastnost Habsburžanov je bila ta, da so neprestano širili oblast in posest svoje rodbine z vojnami, še več pa z ženitvami in dednimi pogodbami. V nekih dobah srednjega veka je bila njih država tako velika, da so govorili, da v državi Habsburžanov solnce nikoli ne zaide.

Ko so Habsburžani tako razširjali svojo oblast nad Evropo, so se pa pričeli njih podložni kmetje v Švici upirati ter otresati njihove vlade in ustanovili že v zgodnjem srednjem veku prve republike, ki so se končno združile v sedanjo zvezno republiko Švico...

Oblasti Habsburžanov pa se je v osemnajstem stoletju pojavil nevaren tekmec v rodbini Hohenzollerncev, ki so vladali na Pruskem. V prvi polovici devetnajstega stoletja so Prusi izrinili Habsburžane iz Nemčije in Habsburžanom je ostala samo avstro-ogrska država, ki pa je bila še vedno velesila.

Habsburžani, zlasti Franc Jožef, so smatrali vedno državo za svojo zasebno last.

Šele po letu 1848. je Franc Jožef »dal« svojim podanikom ustavo, vendar se pa Avstrija ni nikdar razvila v demokratično državo. Tudi splošna in enaka volilna pravica, ki je bila uvedena v prvem desetletju tega stoletja, ni mogla dati državi življenske sile. V takem stanju je Avstro-Ogrska stopila v svetovno vojno, ki je zadala že trhlemu truplu smrtni udarec pred desetimi leti, ko se je habsburška monarhija zrušila za vekomaj.

Na ruševinah habsburške monarhije so nastale nove nacionalne države: avstrijska republika, čehoslovaška republika, poljska republika, Romunija, Madžarska in Jugoslavija.

Nauk zgodovine si je izmed vseh nasledstvenih držav najbolj vzela k srcu Avstrija, ki se je ob najtežavnejših okoliščinah razvila v zares demokratično državo. Tudi čehoslovaška republika se iz težkih razmer razvija v moderno državo. Najmanj pa se je naučila iz zgodovine Madžarska, ki še danes ječi pod jarmom in terorjem svojega plemstva in najreakcionarnejšega nacionalizma.

Tudi Jugoslavija ne more biti ponosna na svojih prvih deset let po vojni. Po razpadu Avstro-Ogrske je zavladalo med narodom veliko navdušenje za narodno, enotno, veliko državo na severnem Balkanu. Bratstvo in zvestobo ter demokracijo si je buržuazija napivala pri kozarcih šampanjca ob zedinjenju in kazala na naravna bogastva snujoče se države. Vse to se je obljubovalo ob navdušenju, vse to si je buržuazija prisegala med seboj; drugačna so pa dejanja sedaj, ne le sedaj, ampak že deset let.

V državi ni demokracije, to je tiste demokracije, ki ureja razmere po razumu in dejanskih potrebah; v državi je klikarska diktatura, ki izkorišča svojo slučajno premoč v državi in se odreka vsakršnemu pametnemu sporazumevanju, to je pravi demokraciji, iz povsem egoističnih eksploatacijskih namenov. Diktatura, absolutizem je, ker ne more sloneti na narodovi volji, grobokop boljših socialnih in političnih razmer, grobokop pa tudi samega sebe.

Socijalistično delavstvo vse to ve. Ve pa tudi, da današnja buržuazija ni zrela, da bi sanirala te nezdrave razmere v državi in ve, da je treba v prvi vrsti odločnega boja proti razmeram in še odločnejšega boja za politični vpliv socijalističnega pokreta v državi, ki edino je poklican, da uveljavi zdravo demokracijo, demokracijo, ki bo priznavala in vpoštevala pravice vseh državljanov enako, vsaj pa tako, kakor so zajamčene v ustavi.

Te volje buržuazija ne kaže, ker ni zmožna zanjo.

Tudi avstro-ogrski plemski in klerikalni absolutizem je onemogočil razvoj in obstanek države.

Čas je torej, da bi se tudi mi iz zgodovine kaj naučili.

Demonstracija v kurilnici zopet pred sodiščem.

Sijajno zadoščenje preganjanih železničarjev.

Razburljivi dogodki iz mariborske kurilnice drž. žel. pred Veliko nočjo, dne 31. marca t. l., so še vsem železničarjem in tudi širši javnosti živo v spominu, ker so tudi žrtve še vedno po krivici na cesti. Protiljudski režim je smatral tedaj za umestno, da poleg utrgavanja tisočim železničarjem na plači vrže še tudi nekaj žrtev na cesto kot svarilen vzgled vsakemu, ki bi se drznil dvigniti glavo proti neprestanim krivicam. Ubogim železničarjem so ravno pred prazniki ukinili živilsko skladišče, pobasali težke milijone delavskega prihranjenega denarja, pridržali so zaslužene tantijeme in še utrgali denar, ki sta ga poneverila pred poroto obsojena uradnika.

Ker so si prizadeti delavci v kurilnici drznili vprašati gospodo za pojasnilo radi gornjih krivic in so pri tem mrmrali ter dali duška svojemu upravičenemu ogorčenju, je železniška policija poslala tudi obširno ovadbo na sodišče proti osmim železničarjem: Ivanu Krajniku, Blažu Glaserju, Ivanu Lovrenčiču, Rudolfu Virantu, Jožefu Mezgolju, Jakobu Krebsu, Ferdu Planinšku in Martinu Dobiču, češ da so ob priliki demonstracije pred pisarno načelnika zmerjali odposlanca direkcije inž. Finca in načelnika inž. Vidica: »Počakajte, vi frdamane duše hudičeve, vam bomo že pokazali, lopovi, svinje itd.«

Ovaditelj, pomočnik komisarja železniške policije, Vinko Danilo, je napisal v ovadbi, da so gornje psovke padale v njegovi prisotnosti od gori imenovanih železničarjev in da se jih naj za to strogo kaznuje, še predno pride iz Ljubljane komisija direkcije, ki je bila najavljena za dne 2. aprila in »kaznovanje kolovodij bi dobro vplivalo za bodoče, ker se pričakuje v polovici prihodnjega meseca redukcija personala, ki bo zopet dala povod za demonstracije in štrajke«.

Na podlagi te ovadbe je prišel najprej pred sodišče ključavničar Martin Dobič, ki je imel že tudi 30. marca 1928 konflikt z inž. Koudelko, mladim nemškim inženerjem v kurilnici. Ta inžener je Dobiča ovadil, češ da mu je Dobič rekel: »Tisti inžener, ki hodi semkaj delavce preganjat, bo že še enkrat zunaj videl. Jaz se ne bojim kriminala.«

Dobič je bil nato pri sodišču obsojen dne 4. maja 1928 na 500 Din globe po § 104 s. k. z., na podlagi pričevanja inž. Koudelke in policijskega uradnika Vinka Danila radi žaljivk napram inž. Koudelki in tudi radi žaljivk napram inž. Vidicu in inž. Finciju, češ da jim je rekel »lopovi, hudiči, svinje«.

Šele pozneje so prišli pred sodišče ostali obtoženi, ki so imeli zagovornika dr. Reismana, medtem ko se je Dobič še sam zagovarjal. Zagovornik ostalih železničarjev pa je odločno zahteval, da se zaslišijo kot priče tudi načelnik kurilnice inž. Vidic in še enkrat komisar Danilo, da bo-

Splača se nositi

Karo čevlje

tu vzroki:

a) garantirano najboljša kvaliteta, zato

b) 30—50% manjši stroški za popravila in

c) konkurenčne cene, ker so iz lastne delavnice

Maribor, Koroška 19

prodaja direkno konzumentom.

do povedali, kdo od obtoženih je izrekel kako žaljivko. Pri tej razpravi, ki se je vršila 3 mesece pozneje, dne 9. avgusta 1928, pa so morali kot priče zaslišani inž. Vidic, komisar Danilo in tudi polic. stražnik izjaviti, da ne vedo, kdo od obtoženih je izrekel kako žaljivko, o nekaterih pa je načelnik celo priznal, da prav gotovo niso izrekli nobene žaljivke, ampak so baje nekateri le z očmi »migali« in dajali povelja zbrani množici. In tako je moralo sodišče vseh 7 obtoženih železničarjev oprostiti krivde in kazni.

Ostal je torej le Martin Dobič s kaznijo 500 Din.

Pri vzklicni razpravi pa se je moralo tudi okrožno sodišče nasloniti na akt ostalih 7 obtoženih in oproščenih in tudi Martina Dobiča oprostiti krivde in kazni glede dogodka pred pisarno načelnika kurilnice.

Radi obdolžitve inž. Koudelke pa je okrožno sodišče medtem zaslišalo šest železničarjev, ki so bili tudi navzoči tedaj, ko je imel Martin Dobič z inž. Koudelko konflikt in so vsi odločno zanikali, da bi bil rabil Martin Dobič takšne žaljivke, kot jih navaja inž. Koudelka in obtožba. Vse te priče so določno izpovedale do podrobnosti, kako se je dogodek vršil in pojasnile, da je inž. Koudelka Dobiča očividno napačno razumel, ker je Koudelka Nemec in le slabo govori slovensko. Priče so nadalje izpovedale, da je inž. Koudelka tudi ob drugih prilikah delavce napačno razumel in jim pripisoval besede, katerih nikdar niso zgovorili. Pa čeprav ni bilo nikakega povoda, da bi tem pričam ne verjel in ni bilo nobenih nasprotnih izpovedi, je vendar vzklicni senat pod predsedstvom nadsvet. g. Posege verjel le inž. Koudelki, ne pa delavcem in je sodbo prvega sodišča potrdil glede dogodka z inž. Koudelkom. Martinu Dobiču je bila radi tega kazen znižana od 500 Din na 250 Din.

Zagovornik dr. Reisman je pri vzklicni razpravi opozarjal sodni dvor zlasti na pričevanje polic. komisarja Vinka Danila, ki je meseca majnika popolnoma odločno trdil, da je žaljivke kot »lopovi, hudiči, svinje« izrekel tudi Martin Dobič, a meseca avgusta moral priznati, da ne pozna nikogar, o katerem bi lahko z gotovostjo rekel, da je res tedaj rabil predmetne psovke. Nadalje je zagovornik opozarjal sodni dvor, da smatra današnji režim vsakega delavca, ki se upa kritizirati krivice, že za puntarja, komunistično pobarvanega socijalista in da zlasti mariborske železničarje označujejo kot večne puntarje, medtem ko je pravkar tudi Udruženje nacijonalnih železničarjev ugotovilo na delegatskem zborovanju v Ljubljani dne 14. okt.

LEO SILA:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš. 58

Profesor matematike, Pečar, se dolgočasi in izprašuje. Slabe volje je, najraje bi delil same dvojke. Že dva dni je tak, da ni izhajati z njim. Njegova žena se je tako izrazila proti hišnici. Natakarica je bila na Dunaju. Tam sta se spoznala, ko je bil Pečar visokošolec. Smilil se ji je. Ves sestradan se je priklatil v gostilno in prosil za cenen gulaš. Tako sta se spoznala. Podpirala ga je. Zvesta mu je bila ves čas in ko je končal svoje študije, sta se poročila. Samo hčerko imata in skromno živita. Žena je pet let starejša od njega.

Dolgo časa sta živela mirno in skoraj idilično življenje. Odkar pa je izbruhnila ta preklicana Jugoslavija, ni več pravega miru doma. Včasih prinese vse polno časopisov domov in robanti enkrat proti klerikalcem, drugič proti demokratom. Lani je začel pisati članke. Ostro je napadal na vse strani. Socijalist je, pravi žena, ampk ne tisti rdeči, narodni je, jugoslovanski. Proti Nemcem je ravno tak kot so drugi.

»Sama ne vem, kaj mu je padlo v glavo na stara leta. Lasje mu sive, plešast je že, pa se spušča v to preklicano politiko. In kako jih zmerja s šakali in hijenami!« Hišnica je pobožna ženica in verno posluša. Z gospo profesorjevo sta si dobri. Večkrat dobi kaj pri njej. Pred dvema dnevoma si je oddahnila. Mož je prišel razburjen domov. Dolgo ga je izpraševala, končno ji je pokazal pismo ministrstva prosvete. Da ni spodobno za profesorja, če se s takimi napadi eksponira po časopisih — je bilo tam zapisano.

»To je svoboda v Jugoslaviji! Zdaj so na vladi ti hudiči, zato pa molči in bodi profesor! Tako je! Vse idealiste hočejo uničiti. Jaz se borim za pošteno stvar, za pravico vsakega človeka našega naroda in ne za tiste bogate kapitalistične pijavke, ki sede na ministrskih stolih in žrejo kot svinje iz korit . . .« Ves besen je. Vse bi razgnal. Še danes, četudi je sinoči zmolila žena cel očenaš v čast svete Terezije, svoje svetnice, da bi se pomiril in da bi pustil to neumno politiko. Ona se tako ne razume nanjo. Nobena vlada noče zvišati plače, vsaka bi jo rada znižala.

Pismo mu je izročil ravnatelj. Kako ponižujoče, kako žaljivo! O, to je maščevanje demokratov. O, gorje vam, vi vsi, ki pravite, da ste branilci demokracije, v resnici ste pa njeni oskrunjevalci in zatiralci. Gorje vam šakali! Tako je končal svoj zadnji pamflet. Doma ga je recitiral, da bi ga občudovala še žena . . . Sedaj . . . sedaj pa je vsega konec. Tak košček papirja iz ministrstva — pa je vsega konec. Molčati mora, sicer ga vržejo še na cesto. Kdo bo hranil ženo in odraščajočo hčer? Tako se uničujejo idealisti in Jugoslavija bo propadla. Danes zjutraj v parku je v naglici zaklel: Vrag naj vzame vse skupaj. Pa se je hitro in skrbno ozrl, če ga ni kdo slišal. Potem se je nasmehnil samemu sebi. »Saj nisem rekel, samo mislil sem tako. No, misli pa vendar ne morejo cenzurirati.«

Ravno takrat je opazil Staneta in Mileno. Pred njim sta šla, vsa zaverovana drug v drugega. »Taki zeleni smrkavci! Matematike pa ne zna ne on ne ona . . .«

Zato ga je danes poklical k tabli. Stane je takoj vedel zakaj. Že večkrat so se srečali. Do sedaj ni namignil ničesar. Stane je nepripravljen. Domačo nalogo je prepisal.

»Vi, kozel, ali ne znate govoriti . . . V parku . . . tam pa znate . . .« Stane zardi, obrne se proti profesorju. V njem kipi. Nekaj bi rad povedal. Tudi on bi mu rad nekaj zabrusil v obraz. Pečar ga ošteva naprej. Stane pograbi svoj zvezek in se težkih korakov napoti v klop. Ves razred napeto pričakuje, kaj bo. Sredi razreda raztrga Stane ves razjarjen zvezek domačih nalog. Profesor Pečar se zažene za njim.

»Kaj, vi capin, vi, vi, se drznete še izzivati. Marš ven! Marš!« Profesor kriči in Stane molče zapusti razred. V park se napoti, tam si ohladi razgreto glavo.

Misli.

»Profesor je tepec. Neumen je kot noč. Ko bi vedel, da sva se poslavljala z Mileno, vem, ne izzival bi. Toda kljub temu ni bilo treba. Jezen je. Opomin je dobil. Saj vemo vsi. Radi svojih člankov. In sedaj se jezi. Sicer pa, kaj me briga.«

Popoldne je šel k Leonu in mu povedal: »Ti, Leo, ustrelim se!« Leo se je nasmehnil. Poznal je Stanetove izbruhe. Vedno, kadar sta se skregala z Mileno, je tako govoril. Zato je bil Leo miren in ga je vprašal: »Ali imaš že samokres?«

»Imam ga.« In Stane je potegnil iz žepa browning.

»Kje si ga dobil?«

»Sposodil sem si ga. Saj veš, da sem pri akcijski četi . . .«

Leo molči.

da prevladuje dandanes korupcija, da so na tem zborovanju žigosali nelojalno postopanje višjih funkcijonarjev železniškega ravnateljstva, odtegovanje urnin, da so bičali postopanje višjih funkcijonarjev v zadevah kaznovanja železničarjev, ki so vsak hip na zapisnikih, katerim slede naravnost drakonske kazni. Zagovornik dr. Reisman je predložil tudi resolucijo s tega zborovanja, ki ugotavlja, da se v območju ravnateljstva Ljubljana neprimerno pogosto in strogo krivično kaznuje osobje, da železniški odbor ravnateljstva pri napredovanju samovoljno podaljšuje zakonsko določene termine, stavlja pri tem pogoje, ki jih zakon ne predvideva, da vlada v odmeri delavskih urnin popolna anarhija itd.

Za predmetni slučaj pa je posebno značilna trditev te resolucije, da se v območju ravnateljstva protežirajo in odlikujejo z visokimi redi elementi, ki do ujedinjenja niso hoteli znati materinske slovenske govorice ter še danes vihtijo knuto nad slovensko železniško paro.

Isto, kar trdijo že dolgo časa mariborski socijalitični železničarji, so javno proglasili sedaj tudi nacijonalni železničarji, kar pač mora biti sodišču v dokaz, da vladajo v vodstvu železniške uprave nezdrave razmere, ki potem ustvarjajo takšne žrtve, kot je sedaj Martin Dobič. Mladi inženerji, ki so se šele sedaj naučili slovenščine — je izvajal zagovornik — bi si pač radi pridobili ugled in avtoriteto na ta način, da uveljavljajo takšna preganjanja železničarjev. Z ozirom na vladajoče razmere in okoliščine, pod katerimi se je dogodek izvršil, je torej verjeti delavcem, ki so slišali ves dogodek in izključili Dobičevo krivdo, ne pa inž. Koudelki.

Vzklicni senat je šel po teh besedah zagovornika v posvetovalno sobo in se po daljšem posvetovanju vrnil z obvestilom, da je verjel — inž. Koudelki...

Dnevne novice.

Duhovnik Januš Golec že sedi. Ogorčenje, ki je zavladalo po vsej Sloveniji radi prošenj Januša Goleca za amnestijo njegove 10-dnevne kazni, je vendarle streznila tudi ministra pravde v Beogradu. Ustrašil se je interpelacije našega poslanca sodr. Petejana in novo prošnjo za amnestijo zavrnil. Duhovnik Januš Golec je dobil to neljubo obvestilo v farovž dekana Podvinskija v Zavrčah pri Ptuju, kjer je Januš Golec že več tednov užival v vinogradu Gospodovem sladkosti tega sveta in zdravil svoje živce in druge bolezni, katere sta mu potrdila dva mariborska zdravnika, da bi še lahko tri mesece počival na svobodi. Mi smo pravočasno zvedeli za odlok ministra pravde in tudi za skrivališče Januša Goleca, vendar pa smo v svoji človekoljubnosti pustili gospoda Goleca mirno počivati v Završkem farovžu. Danes zjutraj pa se je duhovnik Januš Golec pojavil pred visokimi vrati jetnišnice okrožnega sodišča, pozvonil, zašklepetali so ključi v železnih vratih in ječar je spustil duhovnika Januša Goleca za visoko zidovje, ki je sezidano za vse grešnike tega sveta. Nič ni pomagal ves napor in intervencije »zlatega poslanca«, ogromna manifestacija mariborskega delavstva minuli četrtek ob priliki vrnitve sodr. Eržena iz enomesečnega zapora je odjeknila tudi v daljnji Beograd in pripeljala Januša Goleca za iste železne mreže, za katerimi je moral sedeti naš urednik Viktor Eržen. Samo odločnemu nastopu in odporu našega delavstva in našega poslanca Petejana, se je zahvaliti, da si beograjski režim ni upal kršiti na tako drzen način zakona, kakor so si to izmislili mariborski klerikalni voditelji, in kakor je bila želja urednika dr. Koroščevega »Slovenskega gospodarja«, gospoda Goleca. Duhovnik Januš Golec bo moral 10 dni sedeti v jetniški celici in premišljevati o enakopravnosti vseh državljanov pred strogim zakonom.

Zakon o zaščiti države, mislijo režimovci, da bi bil najboljše sredstvo za sporazum s kmetsko hrvaško opozicijonalno koalicijo. Zaenkrat so začeli objavljati pamflete o njih tajnih zvezah menda s samim hudičem, framazoni, inozemstvom, komunisti, republikanci itd., da pripravijo javnost na represalije proti opoziciji. Metode so, če se ne motimo, zavratne. Jasno pa je, da se tako ne vodi državna politika, kjer je potreba odpraviti desolatne socijalne, gospodarske in politične razmere. Bivša avstroogrska politika je bila ravno taka: gospod sem jaz — ti pa kuš!

Političen položaj v državi je tak, kakršen je bil. Davidovićeve demokrate skrbi položaj, zato bodo v vladi zahtevali, da se nekaj ukrene. O klerikalcih, ki prav nič ne odločujejo, razen, da mole hrbet režimu, pa je povedal, da so se klerikalci, kljub svoji veri zavezali z blejskim paktom, da vstopi cela stranka v radikalsko stranko, če bi bilo potreba. Tako poročilo je bilo objavljeno, a ga nihče ni preklical. Klerikalci računajo s tem, da bodo, če ne bi bili sami več kot režimska stranka, da bi potem kod radikalci bili deležni režimskih milosti. Če je to resnica, potem se klerikalna stranka — prodaja.

Pribičević najbesnejši radikalist. Pribičević je podal nedavno izjavo za inozemstvo, v kateri nastopa proti zakonu o zaščiti države in za diplomatično zvezo z Rusijo. Glej ga, glej! Kje pa je jamstvo, da je ta izjava iskrena. Zgodovina njegova je ne potrjuje.

Morilca Punišo Račića bo zagovarjalo 50 odvetnikov. Zaslišanih je bilo 85 prič. Obravnava še ni določena. Značilno je, da se hoče iz procesa kovati tako velika senzacija in — renome. Kdor je obtožen zaradi dejanja, ki ga je napravil iz socijalne bede ali v nerazsodnosti, je — lump, in se nihče ne briga zanj. Tu pa gre za — demonstracijo, za politično demagogijo, ker je slučaj tako jasen, da ga razume vsak normalen lajik. To je duh, to je razcefrana ideologija naše moderne javnosti.

Režimski »Slovenec«, ki je nekdaj bobnal na veliki republikanski boben, se boji, da bi framazonska loža vplivala na Pribičevića, da se orijentira v republikanski smeri. Zato, si mislijo klerikalci, je najbolje, če udarimo po framazonih tudi v politiki enako kakor po cerkvah.

KDK snuje milico. To vest razširjajo pravzaprav režimovci. Ali mi vemo, da je Pribičević bil oče Orjune, ki je morila delavce. Verjetno je torej, da se Pribičević bavi s tako mislijo, ker mu je to v krvi, v krvi je pa Pribičeviću tudi teror: njegov je zakon o zaščiti države itd. Oboroženi Pribičević ne pomeni ne demokracije, ne svobode, ne pravice.

Dunajski krščanski socijalci stavkokazi. Na Dunaju stavka v neki tovarni sto delavk, ker jih delodajalec silno slabo plačuje. In ženska krščansko-socijalna organizacija je za to tovarno pismeno posredovala delavke za stavkokazinje. Krščanski socijalci so to umazano delo prvotno tajili, sedaj pa je dunajsko časopisje objavilo dva dopisa, ki jih je ta organizacija pisala.

V Krškem je umrl odvetnik dr. Ivan Dimnik, ki se je včasih zanimal tudi za delavsko gibanje.

Kitajska narodna vlada je povabila pet amerikanskih gospodarjev kapitalistov, da ji pomagajo pri zasnovi gospodarstva. Med povabljenimi je tudi tovarnar avtomobilov Ford. To bo dobra šola, ker je znano, da je amerikanski kapitalizem najbolj rafinirani izkoriščevalec. V Kino bo šel tudi amerikanski kapital.

Tovarna »Zmaj« v Ljubljani. V tej tovarni delodajalec zares noče videti človeka. Da je v tem dimu in slabem zraku v nevarnosti zdravje delavk, to mu malo mar. Briga ga samo profit. Delavke delajo do 10. ure zvečer in delodajalec misli, če jim nastavi radio-aparat, da bodo poslušale muziko, da bodo pozabile, da delajo čez uro. Posledice so vidne, a dosedaj se oblasti niso ozirale na to. Ali odslej bomo pa posvečali temu podjetju vso pažnjo. Izkoriščanja mora biti konec. V pondeljek 22. okt. t. l. so šli obhajat neko delavko, ker je smrtno zbolela na posledicah dela v tej tovarni. Nič ne pomaga, če se tovarnar jezi, ako mu povemo, kako nesocijalno misli in dela, pa četudi je že 20 let v podjetju. Tudi se ga ni hotelo s tem sramotiti, razen, če sam spozna, da so take razmere, kakršne vladajo v tovarni »Zmaj«, zares sramotne. Načrt, ki ga ima sedaj, ko smo ga prijeli, ne bo držal. Baje se bo začelo z delom ob šestih zjutraj in se bo delalo do dveh popoldne. Potem pa — katera bo hotela, zopet od 2. ure do 7. ure zvečer. Silil ne bo nobene. Vendar, če katera sama ne bo rada delala druge šihte, jo bo kar pri prvi priliki — takih prilik je vedno dovolj — odpustil. Če bo pa prišla Inspekcija dela kontrolirat, bo lahko dokazal, da dela v dveh šihtah, to je od 6.—2. in od 2.—7. Da delajo ti dve šihti ene in iste delavke, misli tovarnar, Inšpekcija dela ne bo zvedela. Za sedaj povemo to, da bomo pazili na »Zmaj«. Dejstvo, da dekleta iz kmetov **hočejo** delati 14 ur, še zakona ne izbriše iz veljavnosti. Nezavednost delavke še ni vzrok, da se jo sme brezmejno izkoriščati. Ker se še vedno dela do 10. ure zvečer, pozivamo Delavsko zbornico in Inšpekcijo dela, da preiščeta to zadevo in naredita red. — **Organizirani delavci, ki to vse vidijo.**

Boj proti pohujšanju. Rimski vikarijat je izdal okrožnico na vse starše, da bodo odslovili vse šolske deklice iz ženskih zavodov, katerih krila ne bodo segala pod kolena. Mi pa pravimo, na kratkih krilih otrok se more pohujšati le — pokvarjen človek.

Klerikalni punt v Mehiki. V bližini Autlana je prišlo do hudih bojev med vstaši in zveznimi četami. Tristo vstašev je napadlo kraj, kjer so bili po 13 ur trajajoči bitki popolnoma razgnani ter zavrnjeni. Na strani vstašev je bilo 30 mrtvih in mnogo ranjenih, a na strani vojaštva pa je bilo 11 mrtvih.

Pokojninski zavod za nameščence, ki obstoji sedaj samo za Slovenijo in Dalmacijo, namerava vlada raztegniti z novim zakonom na vso državo.

Pisatelj Maksim Gorkij, ki se je pred nekaj meseci vrnil v Rusijo, je zopet obolel in odšel v Italijo.

Šolskih otrok brez konfesije so imeli v šolskem letu 1927/28 na Dunaju 4163. V šolskem letu 1918/19 jih je bilo le 62. In tudi v letu 1925/26 jih je bilo še samo 1522.

Kitajska še ni pomirjena. Kitajska narodna vlada ni prav trdna. Bogati Kitajci namreč še vedno beže v mesta, na Japonsko in sicer v inozemstvo. To pa pomeni, da se Kitajci še boje meščanske vojne.

Shodi.

Selnica ob Dravi. V nedeljo, dne 28. oktobra ob pol 9. uri dopoldne se bo vršil ljudski shod v gostilni Doppler.

Ruše. V nedeljo, dne 28. oktobra ob 3. uri popoldne se bo vršil ljudski shod v gostilni Preac.

Zeiss-Punktal Peteln, Maribor:
Besede tri,
so za oči!
Gosposka ulica 5.

Maribor.

NARODNO GLEDALIŠČE.

Repertoar.

Petek, 26. okt.: Zaprto.

Sobota, 27. okt. ob 20. uri: »Robert in Marijana.« Ab. B. **Premijera.**

Nedelja, 28. okt. ob 15. uri: »Ognjenik.« Znižane cene. Kuponi. — Ob 20. uri: »Gejša.« Znižane cene. Kuponi.

Prva popoldanska predstava v mariborskem gledališču bo v nedeljo 28. t. m. ob 15. uri. Pri tej priliki se vprizori velezabavna komedija »Ognjenik« pri znižanih cenah. Predstava za deco ni primerna.

Premijera »Roberta in Marijane« na mariborskem odru bo to soboto, 27. oktobra. To krasno igro iz modernega zakonskega življenja režira g. Rakuša, glavne vloge pa igrajo gdč. Starčeva in Kraljeva ter gg. Skrbinšek in Rakuša.

Interesantna gostovanja v mariborskem gledališču. Da napravi spored čimbolj pester, priredi mariborsko gledališče koncem meseca gostovanje bivše naše priljubljene članice gdč. Lubejeve v »Jesenskem manevru«. V mesecu novembru sledi gostovanje prvakinje zagrebške drame ge. Vike Podgorske in bivšega mariborskega gledališkega ravnatelja g. Hinka Nučića v »Tatu« ter gostovanje najpopularnejše dunajske komičarke ge. Hansi Niese in njenega ansambla.

Marburgerci.

Hočeš biti glasnica demokracije,
pa si le dekla plutokracije!
Rada bi bila vedno aktualna,
pa si jako, jako nemoralna!
Za ceneno se loviš senzacijo
s slabo prikrito aspiracijo,
nevšečen ti je delavstva progres
pa bevskaš nanj, ko izza plota pes!
Če se ne motimo, še večkrat ohcet bo
med »Mariborčanom« in »Marburgerco«,
ampak ne bomo krivi, če te bo kap zadela,
boš vsaj iz Cirilove svoj blagoslov prejela!
Ne bomo tebi iz žerjavce kostanj lovili,
ne bomo s tvoje mize te drobtinice prosili!
Smo že davno shodili in znamo pot!
Du, alte Tante, pometaj lastni kot!

Gejša.

Naše gledališče se ima boriti z velikimi zaprekami. Občinstvo, zlasti ono, ki bi lahko, kaže vse premalo razumevanja za to našo velevažno kulturno inštitucijo. Lože so le redkokdaj polne. Pa saj se tudi država prokleto malo briga za to kulturno postojanko na skrajnem našem severu. Skoraj vsa druga gledališča po državi so bolje dotirana kakor pa naše, s katerim se ravna prav po mačehovsko. Kaj čuda, da nas zapuščajo najboljše moči in odhajajo v — inozemstvo. Tembolj hvaležni moramo biti onim našim umetnikom, ki vkljub mizeriji vztrajajo pri nas. Žal, smo se morali odpovedati radi takih razmer mariborski operi, ki je kazala vsa leta sem tako lepe uspehe. Ali opera je draga, občinstvo mlačno, denarja in podpore od nikoder. Kljub temu je šel naš marljivi in vztrajni ansambl zopet na delo in nam poleg drame nudi celo jako uspelo opereto. Z mariborsko »Gejšo« bi lahko mirne vesti gostovali na vseh odrih v državi. Gospodična Udovčeva je kakor ustvarjena za Mimozo San. Njen sočen glas vidno napreduje. Izredno je uspela v vlogi psevdogejše tudi Savinova, ki prav dobro nadomestuje vsako subreto. Zelo originalen, dasi mestoma malo pretiran, je bil Harastovićev Kitajec, ki se je tudi z režijo dobro izkazal. Enako dobro je kreirala gospodična Kraljeva puritansko Angležinjo in gospod Rasberger japonskega velikaša. Skrbinšek ima poleg izrednih dramskih zmožnosti tudi prijeten glas in lahkoten mladeniški nastop. Vsi sodelujoči so se kar najbolj potrudili, da nam nudijo redek glasbeni užitek in so dokazali, da naš oder tudi s skromnimi močmi lahko pokaže lep uspeh. Skrbno je pripravil dirigent g. Herzog tudi orkester, ki je bil pri nekaterih partijah celo malo premočen.

Upamo, da se bo v tej sezoni vršilo tudi več delavstvu primernih predstav. »Hlapci« so napravili v tej smeri začetek. Č.

Češka mesta ob jubileju in naš Maribor. Po vsej Češkoslovaški se temeljito pripravljajo na dostojno proslavo 10-letnice češkoslovaške republike. Te proslave pa

Čulkovski:

Za štruco komisa.

Zaslišala sta se dva gluha strela. Dvojica vojakov se je zgrudila na zemljo. Enemu se je med padcem puška zapletla med jermenje njegovega telečnjaka in se je zdelo, kakor da bo obvisel na nji, naslednji trenutek je pa zdrknil na kolena, počepnil in začel brskati s prsti po zemlji, kakor da nekaj išče. Potem pa je razkrilil z rokama v zraku in padel vznak.

Drugi se je prelomil v pasu kakor obrabljen pipec za dva krajcarja. Telebnil je na obraz preko obronka navzdol in kapa se mu je zakotalila v jarek. Telečnjak mu je zdrsnil preko glave in iz žepa na bluzi mu je padlo neko pismo in fotografija ženske. V roki je pa še vedno krčevito držal štruco komisa.

Preko kolone, ki je v tistih dneh na svojih potih videla dovolj nedolžne, sveže krvi, ne da bi v svoji otopelosti začutila glas vesti, je spričo tega greha zadrhtel en sam, v dno duše užaljen:

— Oh!

V izmučenih, otopelih pogledih je za hip vzplamtelo ogorčenje, zločest ogenj, da jih je nekdo ošvrknil z bičem. Prsti so zadrhteli in se oprijeli petelinov pušk. Za hip so obstali, kakor okameneli, kakor da čakajo nekega znamenja. Samo za hip. Sledeči trenutek so se pa že zopet vsuli od vseh strani nestrpni klici:

— Naprej!

Vzdramili so se, kakor iz težkega sna. A na srcih so čutili greh, ki je žgal kakor ogenj. Po obronku jarka je pa počasi, kaplja za kapljo, poljela topla, mlada kri, ki se je v jarku mešala z blatom v umazanosivo mlakužo. In dvoje mladih, nadebudnih moških teles in dvoje src, nekdaj polnih hrepenenja, so konjska kopita pomandrala in vteptala globoko v blato. In mračno nebo je neprenehoma lilo solze nad izranjeno in oguljeno zemljo.

— — —

Prešlo je od tedaj deset let, ko sem se neke nedelje sprehajal v mestnem parku. V grmičevju je dehtel jasmin in španski bezeg. V paviljonu je svirala godba zadnjo točko javnega koncerta »Himno osvobojenega naroda«. Po drevoredu mi je med gručami razigranih šetalcev prišel umerjenih korakov naproti višji štabni častnik, v plašču, ki je bil rdeče podšit. Ob roki je vodil lepo damo in razposajenega fantka, ki je nosil mornarsko čepico.

Pri prvih zvokih himne se častnik ustavi, se zravna in dotakne s stremi prsti svoje desne roke lakiranega senčnika na svoji kapi in ostane nepremično v tej pozi, dokler se je svirala himna. Njegov fantek, to videč, je posnemal svojega očeta in korajžno salutiral. Dami se je to tako dopadlo, da je začela dečka poljubljati in z zaljubljenim pogledom je rekla častniku:

— Se že pozna vzgoja! Jabolko ne bo padlo daleč od drevesa!

A dečko se je nevorzno otresel in vlekel damo k bližnji okrepčevalnici:

— Mama, kupi mi kos čokoladne torte, tako sem lačen!

— Veš kaj, srček moj, saj je že itak čas kosila; pojdimo raje domov, kjer te čaka mnogo boljša torta, kot je tukaj.

In roko v roki so počasi odšetali.

V častniku sem pa spoznal tistega poveljnika provijantnega trena v Galiciji, bivšega nadporočnika. Na prsih se mu je svetilo več sijajnih odlikovanj.

(Konec.)

čehi ne vidijo samo v paradah, ampak hočejo ljudem tudi dejansko pokazati napredek in dobrote osvobojene države. Posebno mesta kar tekmujejo med seboj, katero bi se lepše izkazalo ob tej priliki s socijalnimi deli. Tako je n. pr. ta teden sklenil mestni svet v Brnu, da bo mestna občina izplačala vsem 3600 občinskim uslužbencem jubilejno darilo. Uradniki bodo dobili po 300 Kč in po 75 Kč za vsakega otroka, ostali uslužbenci, delavci itd. pa po 200 Kč. Celotni izdatek za ta jubilejni dar bo znesel 1,050.000 Kč. V Mariboru pa so se nekateri občinski svetniki ravno v tem tednu, ko pripravljajo velike parade za proslavo osvobojenja, z vso silo zagnali proti kolektivni pogodbi, ki bi naj dala nekaj sigurnosti mestnim uslužbencem.

Ljudska univerza v Mariboru. V petek, dne 26. okt. se predvaja v Apolo-kinu interesanten higijenski film »Boj proti kozam ali osepnicam«. Film nam kaže, kako so se borili različni narodi do najnovejšega časa proti tej grozni morilki človeštva. — Uvodno predavanje ima g. obl. referent dr. Jurečko. Prva predstava je za mladino ob 4. uri pop. Druga predstava ob 8. uri zvečer. V pondeljek 29. okt.: odvetnik dr. Šnuderl o jugoslovanskih bračnih zakonih.

Preobtežba Chevrolet-avtobusov. Z ozirom na večkratne defekte, se je izkazala nujna potreba omejiti število potnikov na mestnih Chevrolet-avtobusih. V to svrho se je določilo kot najvišjo dopustno obtežbo 20 potnikov (14 sedežev, 6 stojišč) in imajo mestni šoferji strog nalog za točno izvajanje te določbe.

Živilski delavci! V nedeljo, 28. okt. ob 9. uri dopoldne, se vrši pri »Zlatem konju« velevažno strokovno zborovanje s sledečim dnevnim redom: 1. Kongres internacijonalne unije živilskih delavcev na Dunaju. 2. Plenarna seja živilskih delavcev v Zagrebu. 3. Kongres ujedinjenih delavskih strokovnih organizacij Jugoslavije v Zagrebu. 4. Razno. — Sodrugi! Dolžnost vsakega je, da se shoda sigurno udeleži.

Devica Marija v Polju.

Občinske volitve v našo občino postajajo vedno bolj zanimive. Belgrajski dogodki, izključitev ing. Zupančiča od 8 sej Oblastne skupščine, vse to ni nič za naše samostojneže. Oni so vseeno združeno s klerikalci postavili kandidatno listo. Nam je to prav; da se vsaj pokažete in razgalite pred svojimi volilci. Pri enih vratih vas brcajo, pa lezete skozi druge bolj spokorni nazaj. Klerikalni delavci so se med seboj skregali. Bivšega župana g. Kukavico so vrgli iz svoje srede, ker jim je bil baje preveč revolucijonaren. In postavil je tudi on svojo listo. — Naše stališče k predstoječim občinskim volitvam, smo napisali že zadnjič enkrat v »Delavski Politiki«. Vsaj kakršna je bila situacija pri nas takrat. Ali človek obrača, bog pa obrne. Rekli smo, da nočemo dvojnih marksističnih list v naši občini. Pa ni šlo. Sklicali smo sestanek in povabili tudi dekaliste, da se pogovorimo o skupni kandidatni listi. In kaj se je zgodilo? Dekalisti so kar enostavno ignorirali naš sestanek, in rekli zadnji dan, da se ne odzovejo našemu vabilu in da z nami nimajo nič skupnega. Tako smo bili prisiljeni, da stopimo na noge in postavimo svojo kandidatno listo, kar se je na istem sestanku soglasno potrdilo. Stopili smo samostojno v volilni boj. Prvič v naši občini z res pravo socijalistično delavsko listo, katere nosilec je s. Jože Kačar. Sklicali smo že par širših sestankov, in sicer enega v Sneberjah in drugega v Zalogu, ki sta bila oba dobro obiskana. Sedaj je naša dolžnost, sodrugi, da gremo od delavca do kmeta in pridno agitiramo, da s tem pridobivamo tal za socijalistično misel v naši, lahko trdimo, delavski občini in da pošljemo čim večjo delegacijo v občinski zastop. Za v sredo, dne 31. okt. ob pol 20. uri, pa sklicujemo javni volilni shod pri g. Cirilu Požarju v Zalogu. Govornika prideta iz Ljubljane. Sodrugi, udeležimo se shoda v čim večjem številu!

Zagorje ob Savi.

V petek, dne 19. okt. tl., se je konstituiral odbor »Prosvetnega pododseka Del. zbornice za Zagorje. Odbor je sestavljen iz vseh strokovnih in kulturnih organizacij v Zagorju. V predsedstvo je bil izvoljen sodr. J. Arh za »Svobodo«, za tajnika g. V. Sedlar za Nar. strok. zvezo in za blagajnika g. J. Postržin za Jugosl. strokovno zvezo. Namen tega odseka je, izobraževati delavstvo vsestransko z raznimi predavanji, tečaji itd. V to svrho je prispevala občina na pobudo socijalističnega ubožnega odseka za tekoče leto Din 1250 in Delavska zbornica Din 1000. Na tej seji se je sklenilo, da se imajo vršiti vsporedno 1 teden prosta predavanja in drugi teden pa predavanja s skioptičnimi slikami. Za enkrat je spored sledeči: 1. Racijonalizacija dela in delavstvo; 2. Novi Dunaj; 3. Dunajska revolucija 1848 in Slovenci; 4. Nova industrijska revolucija. Odsek poziva vse ročno in duševno delavstvo Zagorske doline, da se teh predavanj polnoštevilno udeležuje teh predavanj.

Vič pri Ljubljani.

Predavanje s slikami priredi podružnica »Svobode« in krajevna organizacija SSJ na Viču v soboto, dne 27. oktobra v prostorih Zadružnega doma na Viču. Predaval bo s. Franjo Koren o temi **»Novi gospodarji Dunaja«.** Predavanje bo spremljalo 112 slik. Po predavanju se bo vršil običajni radiokoncert v gostilničarskih prostorih. Na programu koncerta so glasbene točke in dnevna poročila. Tako predavanje kakor tudi koncert bo nudil vsaki sodružici in sodrugu umetniški užitek in obilen pouk.

Litija.

Izredni občni zbor podružnice »Svobode« v Litiji se bo vršil v nedeljo, 28. t. m. ob 2. uri popoldne, v društvenem lokalu sodr. Franc Cerarja. Vabimo vse sodruge in sodružice, da se istega zanesljivo in točno udeleže.

Prosvetni odsek delavske organizacije je imel v nedeljo, dne 21. t. m., svojo otvoritveno skioptično predavanje »Novi Dunaj«. Predavanje je bilo zelo zanimivo, samo žal, da je udeležba pokazala tako slabo zanimanje. Prihodnje predavanje se bo vršilo v soboto, 27. t. m.: Skioptične slike Japonske. To predavanje bo nekaj nad vse lepega, zato pozivamo vse delavstvo, da se ga udeleži v čim večjem številu.

Odbor.

V Arzišah je izvoljen za župana socialist.

V sredo, dne 24. sept. tl. se je vršila volitev župana in občinskih svetovalcev. Pri tej priliki je bil izvoljen za župana z 17 glasovi nosilec združene delavske liste sodrug Franc Cencelj in za podžupana istotako naš sodrug Karl Dernovšek. Ostalih 5 svetovalcev je polovica iz združene delavske liste in 2 pa pripadata k SLS. Značilno pri tem je, da so demokrati, ki so pred volitvami stavili celo hiše, da bodo zmagali in so baje kmetskim volilcem obljubljali popravo hišnih streh na konto občinskih sredstev in celo obljubljali nabavo živine kmetom na račun državnih sredstev, če jih bodo za župana volili. Ko so pa videli,da so pri volitvah pogoreli, so pa lazili okrog klerikalcev kakor mačka okrog vrele kaše, češ, združimo se, vse vam damo, samo da delavstvo ne dobi občine v roke! A klerikalci, imajoč še v spominu krvavega »Korošca« v »Jutru«, so to snubenje odklonili, in demokratje so padli skoz! Ja, gospodje, tam iz bližine rudnika, kjer stoji vaša demokratska trdnjava, mislili ste, da vam bo ta uboga rudarska para, katere telo ste sopomagali razbičati do skrajnosti, dala še volilne kroglice? Jok, zmotili ste se. Zakaj, ta knapovska živina je spregledala, kdo plete bič za njo, in je volila drugače.

Studenci pri Mariboru.

V soboto, dne 3. novembra t. l., se bo vršil v gostilni Meihenič ob 7. uri zvečer članski shod SSJ. Referent pride iz Maribora. Ker je dnevni red zelo važen, se prosijo vsi člani, da shodu prisostvujejo.

Vozni red veljaven od 7. oktobra.

Prihod in odhod osebnih vlakov v postaji Maribor glavni kolodvor

Prihod vlakov v Maribor gl. k.

Vrsta vlaka	Prihaja iz	ob uri
brzi	Dunaja	1·15
.	Trsta, Reke	2·56
.	Zagreba, Sušaka in Splita	3·10
potniški	Trsta in Zagreba	4 01
.	Čakovca	6.28
.	Poljčan	7·31
.	Prevalj	7.38
mešani	Št. Ilja	7·42
potniški	Dunaja	8·14
.	Murske Sobote, Budapesta	9 10
.	Ljubljane in Zagreba	9·37
.	Rakeka in Zagreba	11·52
.	Fale	11·58
.	Semmeringa	12·32
.	Celovca	12·53
brzi	Prage in Dunaja	13·53
potniški	Murske Sobote in Ormoža	14·40
brzi	Beograda in Splita	14·51
.	Trsta in Reke	15·02
mešani	Št. Ilja	15·11
potniški	Trsta in Zagreba	16·34
.	Dunaja	18·20
.	Kotoribe in Murske Sobote	18·21
.	Fale	18·41
mešani	St. Ilja	20 31
potniški	Celovca	21·00
.	Dunaja	21·34
.	Kotoribe in Murske Sobote	21·47
.	Ljubljane in Zagreba	22 00

Odhod vlakov iz Maribora gl. k.

Vrsta vlaka	Odhaja v	ob uri
brzi	Trst, Reko	1·45
.	Zagreb, Sušak, Split	2·50
.	Dunaj	4·00
potniški	Ljubljano, Zagreb	5·20
.	Mursko Soboto, Kotoribo	5·35
.	Celovec.	5·40
.	Dunaj	6·25
mešani	Št. Ilj	6·40
potniški	Mnrsko Soboto, Budapest	8·24
.	Dunaj	8·55
.	Zagreb, Trst	9·20
.	Falo	10·30
.	Ormož, Mursko Soboto	10·40
.	Dunaj	13·10
.	Celovec	13·20
.	Rakek	13·25
mešani	Št. Ilj	13·30
brzi	Trst, Reko	14·25
.	Beograd, Split	14·35
.	Dunaj, Prago	15·37
potniški	Mursko Soboto, Budapest	16 18
.	Falo	17·10
.	Ljubljano, Zagreb	17·20
.	Celovec	18·34
mešani	Št. Ilj	18·45
.	Pragerisko	19·20
potniški	Dunaj	20·00
.	Čakovec	21·06
.	Trst, Zagreb	23·25

Celo z pranjem v mrzli vodi naredi Benzit-Nadmilo bleščeče belo!

Raztopite Benzit-nadmilo v mrzli vodi, naredite si sami luske, izrezite si sami milo. Oplaknite posamezne kose perila v močni milnici in bodete videli, da je perilo belo.

Ravno zato, ker lahko z Benzit-nadmilom tudi v mrzli vodi perete, je isto pravilno pralno sredstvo za volno, svilo in pralno usnje. Vonjajte ugoden vonj Benzita v Benzit-nadmilu!

Benzit-nadmilo ni ostro. Saj ni potrebno, da je ostro, ker Benzit-nadmilo razkroji vso nesnago kemično.

Perite odslej le z Benzit-nadmilom; isto odstranjuje celo mastne madeže iz perila in varčuje blago.

Benzit Nadmilo z dvojnim učinkom

Tvornice Zlatorog, Maribor

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah ■

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

STAVBENA, KONZUMNA IN GOSTILNIŠKA ZADRUGA
„DELAVSKI DOM“
V TRBOVLJAH R. Z. Z O. Z.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po čistih 8 % od dne vloge do dne dviga. Ima 3 prodajalne, 2 v Trbovljah, 1 v Senovu pri Rajhenburgu. Član te zadruge lahko postane vsak, ki vplača delež in vpisnino, delež znaša 50 D, vpisnina 2·50 D

NAČELSTVO.

Nabirajte nove naročnike

TAPETNIŠKA DELA

Popravila se izgotavljajo prvovrstno po najnižjih cenah, garniture, otomane, žične vložke, preproge, zavese, žimnice, sobna in kuhinjska oprema itd. cenejše nego kjerkoli drugje, pri

Servat MAKOTTER

Tapetniška trgovina, izdelovanje žičnih vložkov, trgovina opreme mobil

MARIBOR, Krekova ulica št. 6.

Tiska: Ljudska tiskarna d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru. — Za pokrajinsko načelstvo SSJ za Slovenijo izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru.